

Fakta om Martin Luther

Läraramaterial

Vad handlar boken om?

I boken presenteras en man vid namn Martin Luther. Han var en kristen man som ville förändra kyrkan. Han gillade inte allt som kyrkan gjorde och han tyckte inte att människor skulle behöva vara rädda för Gud. Hans nya idéer och läror togs emot både bra och dåligt. Han fick många fiender som ville se honom fångslad eller till och med döda. Han fortsatte dock att kämpa på med att dela sin syn på kyrkan och det ledde bland annat till reformationen i Sverige.

Lgr 11 Centralt innehåll som tränas

- Lässtrategier för att förstå och tolka texter från olika medier samt för att urskilja texters budskap, både de uttalade och sådant som står mellan raderna. (SV åk 4–6)
- Strategier för att skriva olika typer av texter med anpassning till deras typiska uppbyggnad och språkliga drag. Skapande av texter där ord, bild och ljud samspelar. (SV åk 4–6)
- Muntliga presentationer och muntligt berättande för olika mottagare om olika ämnen hämtade från vardag och skola etc. (SV åk 4–6)

Eleverna tränar följande förmågor

- Formulera sig och kommunicera i tal och skrift.
- Läs och analysera skönlitteratur och andra texter för olika syften.
- Anpassa språket efter olika syften, mottagare och sammanhang.

Lgrs 11 Centralt innehåll som tränas

- Lässtrategier för att avkoda och förstå texter. (SV åk 1–6)
- Muntliga presentationer. Hur man genomför presentationer inför grupp. Bilder och andra verktyg som kan stödja presentationer. (SV åk 1–6)
- Strategier för att skriva olika typer av texter, till exempel meddelanden. (SV åk 1–6)

Eleverna tränar följande förmågor

- Tala och samtala i olika sammanhang.
- Läs, förstå och reflektera över olika texter.
- Skriva texter för olika syften och mottagare.

Ord att förklara

latin

kloster

synder

juridik

predika

ekonomi

kopior

tekniken

Diskussioner

Diskutera i klassen. Här är några förslag på diskussionsfrågor.

- Kände du till Martin Luther innan du läste boken?
- Vad var speciellt med Martin Luther?
- Vad tycker du om Martin Luther som person?
- Tycker du att han bidrog med positiva förändringar?
- Tycker du han bidrog med negativa förändringar?
- Är det något du undrar över efter att ha läst boken?

Sammanfattning och feedback

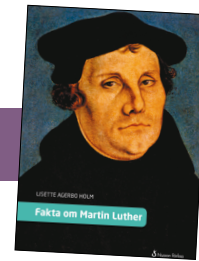
I boken presenteras en stor mängd fakta om Martin Luther och hans arbete, som ledde till stora förändringar inom kyrkan.

Låt eleverna plocka ut viktiga begrepp ur boken. De kan arbeta i smågrupper när de letar begrepp. Sedan presenterar eleverna de viktiga begreppen för varandra i klassen och enas därefter om vilka begrepp som bör användas i den skriftliga sammanfattningen.

Elevernas uppgift blir sedan att kunna använda begreppen i en skriftlig sammanfattning av boken. Sammanfattningen kan göras enskilt eller i smågrupper.

När ni är klara med sammanfattningen ska eleverna sitta i par och läsa varandras sammanfattningar. Deras uppgift blir sedan att ge varandra feedback på texten. Ni kan utgå från dessa frågor.

+	Vad tyckte du var bra med sammanfattningen?
-	Vad tyckte du var mindre bra med sammanfattningen?
?	Detta förstod jag inte. Jag undrar över det.
->	Hur kunde man gjort sammanfattningen bättre?

Utse ett helgon

Elevernas uppgift blir att utse ett helgon. Deras helgon behöver dock inte vara död utan de kan få utse någon som fortfarande finns i livet. Helgonet de utser behöver inte vara en känd person, det kan vara någon som är nära dem. Eleverna ska kunna göra en presentation och motivera sitt val. De ska svara på frågorna "vem?" och "varför"? Vad har denna person gjort som är så viktigt och bra att den borde få bli kallad ett helgon?

Presentationen kan göras som en film, Powerpoint eller som en vanlig muntlig redovisning. Låt alla få ta del av varandras presentationer.

Moder Teresa.

Helgon
Ett helgon är en person som har varit god och levt efter Guds vilja. Man kan inte bli helgon förrän man är död. Ett känt helgon från vår tid är **Moder Teresa** som hjälpte fattiga i Indien.

The image shows a bronze statue of Mother Teresa, a nun, standing on a pedestal. The statue is set against a background of a building with arches. The text 'Moder Teresa.' is written in the top right corner of the image. Below the image, there is a text box with the title 'Helgon' and a definition of a saint, followed by an example: 'Ett känt helgon från vår tid är Moder Teresa som hjälpte fattiga i Indien.'

Facit

Läsförståelse

En man med idéer

Fråga på raden (Du hittar svaret på raden, direkt i texten.)

1. Vilket år föddes Martin Luther?
Han föddes år 1483.

Fråga mellan raderna (Du måste tänka efter när du har läst texten. Genom ledtrådar i texten hittar du svaret.)

2. På vilket sätt hade Martin Luther nya idéer?
Han ville att kristendomen skulle bli folkets religion, där de förstod vad prästernas sa och inte var rädda för Gud.

Fråga bortom raderna (Fundera och ge ett eget svar.)

3. Vilka religioner känner du till?
Eget svar.

Himmel och helvete

Fråga på raden (Du hittar svaret på raden, direkt i texten.)

4. Vem är ledare för den katolska kyrkan?
Påven är ledare för den katolska kyrkan.

Fråga mellan raderna

(Du måste tänka efter när du har läst texten. Genom ledtrådar i texten hittar du svaret.)

5. Vad var skärselden?
Katolikerna trodde att man kom till skärselden för att få förlåtelse för sina synder. Sedan kunde man komma till himlen.

Fråga bortom raderna (Fundera och ge ett eget svar.)

6. Tror du på himmel och helvete? Berätta.
Eget svar.

Blixt och dunder

Fråga på raden (Du hittar svaret på raden, direkt i texten.)

7. Vem var Moder Theresa?
Moder Theresa hjälpte fattiga i Indien. Hon kallas för ett helgon.

Fråga mellan raderna

(Du måste tänka efter när du har läst texten. Genom ledtrådar i texten hittar du svaret.)

8. Varför bad Martin Luther till ett helgon?
Han var rädd för att dö när han var nära att träffas av blixten.

Fråga bortom raderna (Fundera och ge ett eget svar.)

9. Har du hört talas om något helgon? Berätta.
Eget svar.

Livet i kloster**Fråga på raden** (Du hittar svaret på raden, direkt i texten.)

10. I vilken stad bodde Martin Luther i kloster?
Han bodde i Wittenberg.

Fråga mellan raderna

(Du måste tänka efter när du har läst texten. Genom ledtrådar i texten hittar du svaret.)

11. Vilka regler fanns i klostret?
Det fanns många regler. Man fick t.ex. inte vara tillsammans med kvinnor eller äga några saker.

Fråga bortom raderna (Fundera och ge ett eget svar.)

12. Hur tror du att livet som munk eller nunna skulle vara? Berätta.
Eget svar.

Några viktiga ord**Fråga på raden** (Du hittar svaret på raden, direkt i texten.)

13. Vad finns det i Lutherhuset idag?
Lutherhuset är ett museum idag.

Fråga mellan raderna

(Du måste tänka efter när du har läst texten. Genom ledtrådar i texten hittar du svaret.)

14. När insåg Martin Luther att han inte behövde vara rädd för att Gud var arg på honom?
Han upptäckte något nytt i Bibeln. Det stod att Gud var god. Han kunde förlåta och fanns till för alla.

Fråga bortom raderna (Fundera och ge ett eget svar.)

15. Tror du att det finns en gud? Berätta.
Eget svar.

Ett papper på en dörr

Fråga på raden (Du hittar svaret på raden, direkt i texten.)

16. Hur blev man frälst enligt den katolska kyrkan?
Genom att göra goda gärningar och att ge gåvor.

Fråga mellan raderna

(Du måste tänka efter när du har läst texten. Genom ledtrådar i texten hittar du svaret.)

17. Varför blev prästerna arga på Martin Luther?
De var rädda att Martin Luthers nya idéer skulle leda till att kyrkan skulle förlora sin makt över folket.

Fråga bortom raderna (Fundera och ge ett eget svar.)

18. Ge ett förslag på vad det kan ha stått i Martin Luthers teser.
Eget svar.

Påvens bulla

Fråga på raden (Du hittar svaret på raden, direkt i texten.)

19. Vad är en bulla?
En bulla är ett slags brev från påven.

Fråga mellan raderna

(Du måste tänka efter när du har läst texten. Genom ledtrådar i texten hittar du svaret.)

20. Varför eldade Martin Luther upp bullan från påven?
Han ville inte lyda det som påven hade bestämt.

Fråga bortom raderna (Fundera och ge ett eget svar.)

21. Martin Luther eldade upp bullan på torget. Varför gjorde han det, tror du?
Eget svar.

En god vän

Fråga på raden (Du hittar svaret på raden, direkt i texten.)

22. Till vilket språk översatte Martin Luther Bibeln?
Han översatte Bibeln till tyska.

Fråga mellan raderna

(Du måste tänka efter när du har läst texten. Genom ledtrådar i texten hittar du svaret.)

23. Varför gömde sig Martin Luther på slottet Wartburg?
För att han hade fått fiender som ville sätta honom i fängelse eller till och med döda honom.

Fråga bortom raderna (Fundera och ge ett eget svar.)

24. Kan du namnet på något slott? Berätta.
Eget svar.

Ord som alla förstår**Fråga på raden** (Du hittar svaret på raden, direkt i texten.)

25. Vad är en psalm?
Sånger som man sjunger i kyrkan och som handlar om Gud.

Fråga mellan raderna

(Du måste tänka efter när du har läst texten. Genom ledtrådar i texten hittar du svaret.)

26. Varför skrev Martin Luther nya psalmer?
Han skrev dem på tyska så att alla skulle kunna sjunga dem, inte bara munkarna och prästerna.

Fråga bortom raderna (Fundera och ge ett eget svar.)

27. Varför tror du att präster, munkar och nunnor inte fick gifta sig? Motivera.
Eget svar.

Martin Luthers fru**Fråga på raden** (Du hittar svaret på raden, direkt i texten.)

28. Vad hette Martin Luthers fru?
Hon hette Katarina von Bora.

Fråga mellan raderna

(Du måste tänka efter när du har läst texten. Genom ledtrådar i texten hittar du svaret.)

29. Hur träffade Martin Luther sin fru?
Katarina var nunna och skrev till Martin Luther och bad om hjälp. Han hjälpte Katarina att fly från klostret.

Fråga bortom raderna (Fundera och ge ett eget svar.)

30. Titta på bilden av Martin Luthers fru. Hurdan tycker du att hon ser ut att vara?
Eget svar.

En kort och en lång bok

Fråga på raden (Du hittar svaret på raden, direkt i texten.)

31. Vad är "Den lilla katekesen"?
En enkel bok om det viktigaste från Bibeln.

Fråga mellan raderna

(Du måste tänka efter när du har läst texten. Genom ledtrådar i texten hittar du svaret.)

32. Varför skrev Martin Luther "Den lilla katekesen"?
Han upptäckte att många inte kunde så mycket om kristendomen eftersom Bibeln var så svår att läsa.

Fråga bortom raderna (Fundera och ge ett eget svar.)

33. Inom kristendomen kallas den heliga boken Bibeln. Kan du namnet på några heliga böcker inom andra religioner?
Eget svar.

Massor av böcker

Fråga på raden (Du hittar svaret på raden, direkt i texten.)

34. Vilket år kom Bibeln ut på svenska?
Bibeln kom ut på svenska år 1541.

Fråga mellan raderna

(Du måste tänka efter när du har läst texten. Genom ledtrådar i texten hittar du svaret.)

35. Vad var det som gjorde att böcker blev billigare?
Tekniken att trycka böcker kom till Europa på 1400-talet. Då gick det snabbare och böckerna blev billigare.

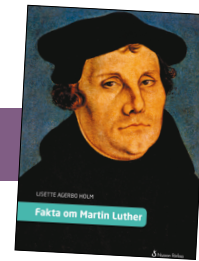
Fråga bortom raderna (Fundera och ge ett eget svar.)

36. Vilken bok är din favoritbok? Berätta.
Eget svar.

Luther i Sverige

Fråga på raden (Du hittar svaret på raden, direkt i texten.)

37. När kom kristendomen till Sverige?
Kristendomen kom till Sverige omkring år 1000.

Fråga mellan raderna

(Du måste tänka efter när du har läst texten. Genom ledtrådar i texten hittar du svaret.)

38. Vad innebar reformationen?

Den innebar att den svenska kyrkan blev evangelisk-luthersk. Dt blev förbjudet att vara katolik i Sverige.

Fråga bortom raderna (Fundera och ge ett eget svar.)

39. I dagens Sverige har du rätt att ha vilken tro du vill. Varför är det inte så i alla länder, tror du?

Eget svar.

En ny tid**Fråga på raden** (Du hittar svaret på raden, direkt i texten.)

40. Vilken dag och vilken månad spikade Martin Luther upp sina teser?

Den 31 oktober.

Fråga mellan raderna

(Du måste tänka efter när du har läst texten. Genom ledtrådar i texten hittar du svaret.)

41. På vilket sätt har Martin Luther hjälpt till med förändringar?

Hans idéer har bidragit till reformationen.

Fråga bortom raderna (Fundera och ge ett eget svar.)

42. Vad tycker du om Martin Luther? Vad är bra? Vad är dåligt?

Eget svar.